یادداشت

مسوولیت اجتماعی شهروندان و شهرداری تهران

میثم بصیرت*

آخرین جلسه شورای اسلامی شهر تهران، نشانه‌هایی از خروج تدریجی وزارت راه و شهرسازی و نیز شورای تهران از موضع سکوت در مقابل عملکرد شهرداری تهران است. عملکردی که به نظر می‌رسد کیفیت زندگی و حیات پایدار شهروندان تهران را با چالش مواجه کرده است. عباس احمدآخوندی، وزیر راه و شهرسازی برای نخستین بار در شورای اسلامی چهارم شهر تهران حضور یافت و به انتقاد از عملکرد شهرداری تهران در فروش تراکم مازاد و بی‌توجهی به مشارکت شهروندان در رویه‌های تصمیم‌سازی و سیاستگذاری این کلانشهر پرداخت. آخوندی که پیش از پذیرش وزارت راه و شهرسازی یکی از گزینه‌های مطرح شهرداری تهران محسوب می‌شد، این روزها جامعه علمی و حرفه‌یی شهرسازی کشور و نیز وزارتخانه متبوعش را به پیگیری رویکرد «شهروندمداری» در برنامه‌ها و فعالیت‌های توسعه شهری فراخوانده است. آخوندی با حضور در شورا، از شهروندان و حقوق ایشان در مقابل اقدامات مسوولان دفاع می‌کند و لب به انتقاد از مجموعه نهادهای دخیل در مدیریت شهری کشور می‌گشاید: «در این وضعیت مردم هیچ نقشی ندارند. چگونه به خود اجازه داده‌ایم که عنوان قانونی به فروش تراکم بدهیم تا درآمد شهر را افزایش دهیم؟» جالب آنکه روزگاری آخوندی در مقابل کرباسچی و اقدامات او در شهر تهران مبارزه می‌کرد و حتی در مقام وزیر مسکن و شهرسازی دولت هاشمی‌رفسنجانی دست به شکایت از او در مراجع قضایی زد و شاید امروز نیز در مقام وزیر راه و شهرسازی دولت یازدهم، همان مسیر را در مواجهه با قالیباف دنبال کند. قالیباف نیز که نه برای استماع سخنان وزیر راه و شهرسازی که ظاهرا پس از اطلاع از انتقادات آخوندی و در واپسین روزهای یک هفته کاری پرخبر برای دفاع از خود در مقابل مطالب مطرح شده شورا حضور یافت لب به شکوه از اعضای شورای شهر تهران گشود. شهردار تهران که نتوانسته بود در فراهم آوردن زمینه پذیرش حضور رقیب دیروز و رییس جمهور امروز در افتتاحیه پروژه صدر موفق عمل کند، این بار دست به انتخاب راهبرد تدافعی در مقابل حملات و انتقادات اعضای شورای اسلامی شهر و متخصصانی زد که به نقد عملکرد شهرداری در زمینه عدم شایسته گزینی در مجموعه تیم مدیریتی، فقدان برنامه محوری و پایبندی به برنامه‌های توسعه شهری می‌پردازند. قالیباف درباره انتقاد بعضی از اعضای شورای شهر به عملکرد کمیسیون ماده ۵ به ریاست او، این گونه لب به گلایه گشود: «به گونه‌یی از اعضای کمیسیون ماده ۵ صحبت می‌شود که گویا در این کمیسیون افراد خائن به شهر نشسته‌اند». اتخاذ این راهبرد توسط شهردار تهران که بی‌شک استراتژیست قابلی است برای توجیه فروش تراکم مازاد و سیال، تغییر کاربری‌ها، بارگذاری افزون جمعیتی و فعالیتی در پهنه‌های مختلف شهر تهران و بی‌توجهی به طرح‌های توسعه شهری مصوب در کمیسیونی که او ریاستش را بر عهده دارد، بیش از آنکه تلاشی برای یافتن وجاهتی در اقدامات پیشین باشد، نشان از تصمیم و اراده جدی او در تداوم رویکرد شهرداری نسبت به طرح‌های توسعه شهری، رویکرد نظام اجرایی کشور بر توسعه حمل‌ونقل عمومی در شهر تهران و توقف توسعه شبکه بزرگراهی داشت. شهردار تهران حتی برخی سخنان مطرح شده در آخرین جلسه شورای شهر تهران را نادرست و غیرصحیح خواند. او گفت که شهرداری بر اساس «قانون» برخورد می‌کند و «برخورد سلیقه‌یی» در کار نیست. البته به نظر می‌رسد شهرداری تهران پس از افتتاح طرح دو طبقه کردن بزرگراه صدر و بعد از تصویب متمم بودجه سال ۱۳۹۲ شهرداری تهران، اندکی موضع خود را در تعامل با شورای اسلامی شهر تهران و نیز شهروندان پایتخت تغییر داده است. قالیباف از فرصت رسانه‌یی افتتاح اتوبان صدر برای اعلام تصمیم دو طبقه کردن بزرگراه‌های بعثت و همت استفاده کرد و تلاش داشت از برگ برنده خود در پایان ساخت پروژه صدر- نیایش بهره برد. چند روز پیش در مترو تهران شاهد درگیری شدید مسافرین بر سر فضایی محدود برای سوار شدن بر واگن مترو بودم و این سوال برایم وجود داشت که آیا همه مشکل از تحریم‌هاست؟ اکنون که قالیباف خود را موظف به قانونگرایی می‌داند، شورای شهر تهران می‌تواند شهردار تهران را موظف به ارائه گزارش عملکرد ماهیانه به ویژه در حوزه‌های مورد انتقاد شورا و نگرانی‌های عمومی شهروندان کند. واقعیت آن است که امروز هزاران نفر متخصص شهرسازی در کشور وجود دارد که به‌طور مستقیم فعالیت شهرداری تهران را رصد می‌کنند. این سوال مطرح است که چرا هیچگاه قالیباف مشاوران خود را از میان متخصصان مدیریت شهری و شهرسازان برجسته کشور انتخاب نمی‌کند تا ایشان بتوانند در ارائه مسیر پایداری به شهر تهران یاری رسانند. کدام شهروند تهرانی است که به لحاظ شاخص‌های عینی و ذهنی از تراکم فروشی بی‌رویه در شهر تهران اعلام نارضایتی نکند و برای سلامت و آسایش آینده خود و فرزندانش نگران نباشد. سرانجام شهروندان تهرانی هستند که باید مسوولیت اجتماعی خود در قبال مدیریت شهری را بشناسند. شهروندان تهران بر پایه مسوولیت اجتماعی‌شان، عمل به قانون را از خود شروع و آن را نیز از مسوولان در هر رده‌یی که باشند مطالبه کنند.

***مدرس و محقق مدیریت شهری**

معرفی

پایگاه خبری محیط‌بان دماوند (DEWNA)

□ عباس میرزاکریمی*/ محیط‌بانی شغلی تعریف شده است که به وظیفه ذاتی و قانونی آن عمل کند و باید با افراد فرصت طلب و سودجو برخورد شود و مراجع نظارتی وظیفه نظارت وصیانت از این افراد را دارند. محیط‌بانانی که با سابقه ۲۰ ساله فقط ۶۰۰ هزار تومان حقوق می‌گیرند، گهگاه برخورد با افرادی که قصد چپاول میلیونی و حتی میلیاردی را دارند اگر مسامحه با فرد متخلف کند با هر شگردی سد راهش را هموار می‌کند. متاسفانه بعضا افرادی در دستگاه نظارتی با توصیه‌پذیری از افراد صاحب نفوذ باعث برخورد غیرمتعارف با محیط‌بان می‌شوند که هم تبعات منفی برای اصل وظیفه محیط‌بانی دارد و هم زیبنده محیط‌بان و نظام نیست و انگیزه اعمال قانون را در مامورین وظیفه‌شناس کم می‌کند. مطابق بررسی‌های به عمل آمده بعضی از افراد در مراجع نظارتی خود بیمار و عدم توانایی و اشرافیت در کار را دارند که باید اصلاح شود. اگر ارکان مراجع نظارتی در سازمان حفاظت محیط زیست سست و نفوذپذیر باشد، ضعف اعمال قانون و قلع و قمع نیروهای ارزشی را خواهیم داشت که بعضا ملاحظه می‌شود با عذر بدتر از گناه با نیروهایی که حتی در عرصه حفاظت از محیط زیست به درجه جانبازی نایل آمده‌اند، بدون ضوابط قانونی، بدترین برخوردهای غیرمتعارف انجام می‌شود که برابر قانون حاکم بر نظام جمهوری اسلامی نقض آشکار حقوق شهروندی و محروم از حقوق اجتماعی و تضییع حق هم تلقی می‌شود. پس لازمه یادآوری به دکتر ابتکار است که به رویه رفتارهای دوگانه که در چند سال اخیر در سازمان شیوع پیدا کرده و اکنون هم ادامه دارد پایان دهد تا ضمن احیای ارکان نظارتی، نکات ضعف سازمان در بخش نیروی انسانی نیز تقویت شود. چون که حق‌الناس گناه کبیره محسوب می‌شود و نهایتا دولت تدبیر و امید دولت حقوقدان‌ها و قانونمندهاست نه دولت سرهنگ‌ها!

***کارشناس محیط زیست**

یک پیشنهاد

برای نامی به جاودانی پروفسور معتمدنژاد

سیدجمال هادیان طبائی زواره*

در آستانه برگزاری آیین بزرگداشت پروفسور کاظم معتمدنژاد، استاد مسلم ارتباطات و روابط عمومی، شایسته است پارلمان شهری و شهرداری اقدامی شایسته برای تقدیر از این چهره ماندگار علمی ایران به عمل آورند. برای قدردانی از مقام والای چهره‌هایی چون استاد معتمدنژاد، نامگذاری مکانی مرتبط با مدیریت شهری به نام این نام‌آوران یکی از شایسته‌ترین روش‌هاست. همان‌طور که در سنت بزرگداشت چهره‌های علمی، نامگذاری برخی از اماکن شهری به نام آنها، از دیرباز مورد توجه مدیران شهری بوده است، شایسته است شورای شهر و شهرداری نیز برای جاودان‌سازی نام استاد ارتباطات ایران، مکانی که شأن و جایگاهی علمی داشته باشد را به نام او، مرتبط کنند. به نظر می‌رسد بهترین پیشنهادی که در شرایط کنونی برای این مهم وجود دارد، تغییر نام فرهنگسرای رسانه، واقع در میدان قبا به نام استاد معتمدنژاد است. هر چند این فرهنگسرا در گذشته‌یی نه‌چندان دور با نام فرهنگسرای پایداری شناخته می‌شد، ولی به دلیل تغییر مکان این فرهنگسرا از میدان حضرت ولی‌عصر (عج) به میدان قبا، بهترین زمان برای تغییر نام این فرهنگسرا نیز فراهم شده است. لذا به نظر می‌رسد در صورتی که سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، برای تغییر نام این فرهنگسرا، آستین بالا بزند، با مساعدت و همراهی شورای شهر نیز مواجه خواهد شد. وجه تسمیه این فرهنگسرا در حال حاضر، به دلیل نقش آن در پشتیبانی از چهره‌های رسانه‌یی و آموزش‌های مرتبط با حوزه رسانه و روابط عمومی است و چه نامی از نام استاد معتمدنژاد به عنوان نماد علمی و آکادمیک حوزه رسانه و ارتباطات برای درخشیدن بر تارک خانه اهل رسانه، مناسب‌تر است؟ البته این را نیز می‌توان در نظر داشت که در صورتی عدم موافقت مدیران شهری و اعضای محترم شورای شهر با تغییر نام فرهنگسرای رسانه به نام این مرد برجسته، می‌توان پیشنهادهای دیگری را نیز برای جاودان‌سازی نام استاد معتمدنژاد، عنوان کرد. به عنوان مثال، می‌توان نزدیک‌ترین میدان به بزرگ‌ترین دانشکده علوم ارتباطات خاورمیانه که همانا دانشکده ارتباطات دانشگاه علامه طباطبایی است، را به نام این چهره علمی (کاظم معتمدنژاد) آراست. این میدان در حال حاضر در شمال بزرگراه همت و تقاطع سه‌راه ضرابخانه، به نام کتابی خوانده می‌شود و در صورتی که مدیران شهری تمایل چندانی برای تغییر نام فرهنگسرای رسانه نشان ندهند، گزینه تغییر نام میدان کتابی به نام پروفسور معتمدنژاد، دومین رتبه از لحاظ اولویت را خواهد داشت. وزارت ارشاد هم می‌تواند در این زمینه پیشقدم شود و پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات را به نام پژوهشگاه پروفسور معتمدنژاد تغییر نام دهد. هر چند در این میان، نام‌ها در گذرند و آثار باقی می‌مانند و آثار بر جای مانده از استاد معتمدنژاد به جز تالیفات متعدد، پرورش شاگردانی شایسته است که هر یک، اکنون به عنوان استادان مسلم علم ارتباطات شناخته می‌شوند.

***مدیر کل روابط عمومی و امور بین‌الملل شورای شهر تهران**

دستور رییس جمهور برای مقابله با آلودگی هوا

اعتماد | هیات‌دولت صبح دیروز به ریاست حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر حسن روحانی تشکیل جلسه داد. رییس‌جمهور در ابتدای جلسه دیروز هیات دولت با تاکید بر اهمیت فوق‌العاده سلامت مردم برای دولت و لزوم اهتمام جدی برای مقابله موثر با پدیده آلودگی هوا، سازمان حفاظت محیط زیست، معاونت علمی و فناوری رییس‌جمهور و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را به حمایت از راهکارهای مبتنی بر فناوری‌های جدید و فراخوان نظرات از مبتکران و نهادهای غیردولتی برای کاهش میزان انواع آلودگی توصیه کرد. روحانی همچنین به وزارت صنعت، معدن و تجارت و وزارت نفت توصیه کرد اقدامات عاجل و پیشگیرانه را در این خصوص به عمل آورند. رییس‌جمهور همچنین دستور داد جلسه ویژه شورای عالی محیط زیست برای بررسی وضعیت و اتخاذ تدابیر مورد نیاز تشکیل شود و موضوع در جلسه ویژه‌یی در دولت نیز مورد بررسی قرار گیرد. در جلسه دیروز هیات‌دولت همچنین با تصویب هیات وزیران، آقایان مرتضی روزبه و مصطفی سالاری به ترتیب به عنوان استانداران قزوین و بوشهر انتخاب شدند. در ادامه جلسه، تعداد دیگری از تبصره‌ها و مواد لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور پس از بحث و بررسی به تصویب هیات‌دولت رسید.

حذف مواد تبعیض‌آمیز از طرح جامع جمعیت و تعالی خانواده

قوانین استخدامی در مسیر عدالت قرار گرفت

جمعیت

□ غزل حضرتی/ بیش از یک سال است که مسوولان رده بالای کشور، با بررسی روند نزولی جمعیت و عدم تمایل جوانان به تشکیل خانواده‌های پرجمعیت، اقدام به ایجاد تسهیلاتی برای ازدواج جوانان و فرزندآوری بیشتر آنها کرده‌اند، سیاست‌های تشویق فرزندآوری و افزایش جمعیت، در هر نهاد و سازمانی وارد شده، نمایندگان مجلس هم به تلاش و تکاپو برای گنجاندن قوانین و طرح‌هایی که به این امر مرتبط باشد، افتاده‌اند تا جایی که طرحی با عنوان طرح جامع جمعیت و تعالی خانواده راهی مجلس شده است و هیاهویی برای موادی تبعیض‌آمیز به راه افتاده است، هیاهویی که نه‌تنها تبعیض جنسیتی در آن پررنگ است که افراد مجرد را در زمره افراد دارای حقوق انسانی که در قانون اساسی هم برای همه یکسان درنظر گرفته شده، قرار نداده است. اما روز گذشته یکی از اعضای کمیسیون بهداشت خبر از حذف ماده تبعیض‌آمیز داد، ماده‌یی که داد فعالان حقوق زنان و خود زنان را در آورده بود.

در ماده ۹ طرح جامع جمعیت و تعالی خانواده آمده است: «در کلیه بخش‌های دولتی و غیردولتی اولویت استخدام به‌ترتیب با مردان دارای فرزند و سپس مردان متاهل فاقد فرزند و سپس زنان دارای فرزند است. به‌کارگیری یا استخدام افراد مجرد واجد شرایط درصورت عدم وجود متقاضیان متاهل واجد شرایط بلامانع است.» ماده ۱۰ این طرح هم اعلام می‌کند: «۵ سال پس از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، جذب افراد مجرد به عضویت هیات علمی در تمامی دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی و پژوهشی دولتی و غیردولتی و معلمان مدارس در مقاطع مختلف تحصیلی، ممنوع است. تنها در صورت نبودن متقاضی متاهل واجد شرایط با تایید بالاترین مقام دستگاه، جذب افراد مجرد بلامانع خواهد بود. تبصره افراد مجرد نخبه از شمولیت این ماده مستثنی اعلام شده است.»

سخنگوی کمیسیون بهداشت روز گذشته، از حذف محدودیت استخدام دختران در طرح جامع جمعیت خبر داد. محمدحسین قربانی، نماینده مردم آستانه اشرفیه و سخنگوی کمیسیون بهداشت و درمان مجلس با اشاره به دستور جلسه روز سه‌شنبه کمیسیون بهداشت مجلس درباره طرح جامع جمعیت و تعالی خانواده و بررسی مواد آن، به ایسنا گفت: «طرح جامع جمعیت و بررسی مواد آنکه شامل تبعیض بین خانم‌ها و آقایان درباره استخدام بوده است، در دستور کار قرار داشت. در مواد ۹ و ۱۰ طرح جامع جمعیت آمده است که اولویت استخدام در مرحله اول با آقایان متاهل دارای فرزند، در مرحله دوم با آقایان متاهل، در مرحله سوم با خانم‌های متاهل دارای فرزند، بعد از آن خانم‌های متاهل و در پایان خانم‌های مجرد خواهد بود که این بندها به نظر کمیسیون تبعیض‌آمیز است، بنابراین این کمیسیون رای به حذف مواد ۹ و ۱۰ طرح جامع جمعیت داد.» مراد هاشم زهی، نایب‌رییس این کمیسیون هم با تایید این خبر به «اعتماد» گفت: «این دو ماه به علت تبعیض‌آمیز بودن بین زنان و مردان و همچنین متاهلان و مجردان در جلسه کمیسیون بهداشت حذف شد، این البته نگاه و نظر کمیسیون بهداشت است که برای ورود به بازار اشتغال و استفاده از حرفه و تخصص افراد، جنسیت و تاهل و تجرد ملاک نیست، بلکه ملاک میزان تخصص آنهاست، وجود این دو ماه نقض علم دانشگاهی است که جوانان ما با آن متخصص می‌شوند.»

وی درباره نهایی شدن این حذف ادامه داد: «این حذف‌ها را ما انجام دادیم، باید به صحن علنی برود تا آنجا تصمیمات نهایی را درباره وجود یا عدم وجود آن بگیرند. راه‌های متفاوت و بهتری برای تشویق به فرزندآوری در میان جامعه وجود دارد، در خود این طرح هم این مواد و تبصره‌ها هست، اما وجود این ماده ضرورتی نداشت و تنها به تبعیضات دامن می‌زد. ماده‌یی که به‌واسطه آن بخواهیم به مساله‌یی چون افزایش جمعیت توجه کنیم و به این واسطه روی مساله مهم دیگری سرپوش بگذاریم، جای ایراد دارد. هر چیزی باید سرجای خودش باشد، می‌شود در این طرح هم به حق عمل کرد و افراد را با شایستگی‌های علمی‌شان پذیرش کرد.» کمیسیون اجتماعی، کمیسیون اصلی این طرح محسوب می‌شود و وزارتخانه‌هایی چون بهداشت، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت علوم تحقیقات و فناوری به این طرح مرتبط هستند

فقط تبعیض‌آمیز نیست، ضدقانون است

مخالفان این طرح تنها نمایندگان مجلس نیستند، که کارشناسان و فعالان حوزه زنان هم مدتی است وارد عمل شده‌اند و به مخالفت با این طرح پرداخته‌اند. شهلا اعزازی ضمن ابراز خشنودی از حذف مواد تبعیض‌آمیز در کمیسیون بهداشت و اظهار امیدواری از محذوف ماندن آنها در صحن علنی مجلس، به «اعتماد» گفت: «به نظر می‌رسد ایجاد موانع برای حضور زنان در عرصه عمومی در این مدت اخیر شتابی گرفته، البته همیشه بوده ولی به‌تازگی خیلی شدید شده. به استناد طرح ازدیاد جمعیت در واقع مسوولیت اصلی تعداد بیشتر بچه، بر دوش زنان می‌افتد ولی اینکه خانواده‌یی بخواهد بیشتر بچه داشته باشد یا نه، مساله خاص خودشان است و اینکه مادری بخواهد با تعداد فرزندان بیشتر و کمتر به کار کردن ادامه دهد، باز هم مساله خود خانواده است. ایجاد چنین قوانینی از طرف دولت به صورت لایحه یا قانون، دخالت در زندگی خصوصی آدم‌ها محسوب می‌شوند.» وی با اشاره به اینکه حق اساسی انسان‌ها در قانون اساسی یکسان در نظر گرفته شده گفت: «زنانی که دارند کار می‌کنند که اصلا نمی‌خواهند بچه داشته باشند یا اصلا نمی‌خواهند ازدواج کنند، این تصمیم‌ها خصوصی است، هیچ دولتی نمی‌تواند در حوزه خصوصی دخالت کند، می‌تواند با ایجاد امکاناتی مشوق ایجاد کند، اما نمی‌تواند یکی از حقوق مسلم افراد را که کار کردن است، منوط کنند به اینکه ازدواج کرده باشد یا دارای فرزند باشد. مطمئنا با این قوانین که عملی هم نیستند، به نتیجه نخواهیم رسید. مردم گوش نخواهند کرد، کسی که نمی‌خواهد ازدواج کند، با چنین مجازات‌هایی دست به ازدواج نمی‌زند یا اگر بزند ازدواج ناموفقی خواهد داشت.» به گفته اعزازی، بر اساس قانون اساسی، دولت موظف است امکان کار آبرومند را برای افراد به‌وجود بیاورد، این امر نه‌تنها تبعیض است که ضدقانون است. فعلا دست نمایندگان با بودجه و گرفتاری‌هایش پر است، فاطمه آلیا هم که از مخالفان این مواد است، از به صحن رفتن این طرح در اوایل سال آینده خبر داده است، تا آن مقطع احتمالا می‌توان امید داشت که همچنان مواد مذکور در سبد حذف باقی بمانند.

موانع وزارتخانه شدن سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

منع قانون برنامه پنجم توسعه و کمبود بودجه

حسن ارگی*

در آستانه فصل خزان بررسی یک فوریت طرح تشکیل وزارت میراث فرهنگی و گردشگری از سوی نمایندگان مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی مجلس در دستور کار قرار گرفت و رای نیاورد. این طرح که به امضای ۱۱۲ نفر از نمایندگان مجلس رسیده بود با ۱۰۴ رای موافق، ۴۸ رای مخالف و ۱۰ رای ممتنع از ۲۱۵ نماینده حاضر به تصویب نرسید، ۵۷ نماینده در این رای‌گیری شرکت نکردند. از این رو با مخالفت مجلس با یک فوریت طرح مذکور به صورت عادی در دستور کار قرار خواهد گرفت.

در صورت تصویب نهایی طبق ماده واحده این طرح سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با کلیه اختیارات و وظایفی که سازمان مذکور به موجب قوانین و مقررات داراست، به وزارت میراث فرهنگی و گردشگری تبدیل می‌شود. حقیقت‌پورنایب، رییس کمیسیون امنیت ملی مجلس در این رابطه می‌گوید: می‌خواهیم تا کنترل‌ها و نظارت‌ها بیش از گذشته عالمانه و مدبرانه در این حوزه صورت گیرد. اما ایرج ندیمی، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس معتقد است با توجه به کمبودهای بودجه‌یی که در کشور هست، امکان ندارد تشکیل وزارت میراث فرهنگی و گردشگری در مجلس رای بیاورد.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به عنوان سازمانی مستقل تحت‌نظر ریاست محترم جمهوری است که در راس آن معاون رییس‌جمهور رییس سازمان قرار دارد. سازمان مذکور بر اساس ماده ۲ قانون مدیریت خدمات کشوری، واحد سازمانی مشخصی است که به موجب قانون ایجاد شده و با داشتن استقلال حقوقی، بخشی از وظایف و اموری را که برعهده یکی از قوای سه‌گانه و سایر مراجع قانونی است انجام می‌دهد. همان‌گونه که در سیر تحول وفراز وفرودهای تاریخی آن اشاره شده سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به موجب قانون در سال ۱۳۸۲ به‌عنوان سازمانی مستقل زیرنظر ریاست محترم جمهور ایجاد شد و در سال ۱۳۸۵ نیز شاهد الحاق صنایع دستی کشور در این سازمان هستیم

لازم به توضیح است:

۱- بر اساس فصل اول ماده (۱) قانون مدیریت خدمات کشوری، وزارتخانه این‌گونه تعریف شده است: واحد سازمانی مشخصی است که تحقق یک یا چند هدف از اهداف دولت را برعهده دارد و به موجب قانون ایجاد شده یا می‌شود و توسط وزیر اداره می‌شود و همچنین در ماده (۲) قانون محاسبات عمومی آمده است: وزارتخانه واحد سازمانی مشخصی است که به موجب قانون به این عنوان شناخته شده یا بشود.

آنچه مسلم است در هردو قانون، ایجاد وزارتخانه بر عهده مجلس شورای اسلامی قرار گرفته و این امر منطبق بر اصل یکصد و سی و سوم و نظریه تفسیری شماره ۴۲۲۴۹/۳۰/۹۰ مورخ ۱۳۹۰/۲/۲۱ شورای نگهبان است.

البته شورای محترم نگهبان طی نظریه تفسیری فوق اعلام داشته است: با توجه به وضوح اصول قانون اساسی خصوصا اصل ۱۳۳، هرگونه تغییر در وظایف و اختیارات قانونی و نیز ادغام دو یا چند وزارتخانه، باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد و تا قبل از تصویب مجلس، تغییری در مسوولیت و اختیارات وزیران و وزارتخانه‌های قبلی به‌وجود نخواهد آمد.

۲- با مطرح شدن تشکیلات کلان دولت و امر کوچک‌سازی اندازه آن، همزمان با اجرای قانون برنامه سوم توسعه، ادغام وزارتخانه‌ها در دستور کار قرار گرفت و به دنبال آن دولت مکلف به تنظیم پیش‌نویس لایحه ادغام برخی وزارتخانه‌ها شد. البته طی برنامه‌های سوم و چهارم توسعه کشور این امر مهم محقق نشده و نهایتا در زمان تصویب قانون برنامه پنجم توسعه، مجلس شورای اسلامی راسا نسبت به ادغام چند وزارتخانه اقدام و صرفا تنظیم شرح وظایف و ماموریت‌های اصلی وزارتخانه‌های ادغامی را به دولت واگذار کرد.

گفتنی است به موجب ماده (۵۳) قانون برنامه پنجم توسعه کشور: دولت مکلف است یک یا چند وزارتخانه را به نحوی در وزارتخانه‌های دیگر ادغام نماید که تا پایان برنامه تعداد وزارتخانه‌ها از ۲۱ به ۱۷ وزارتخانه کاهش یابد. چندان بیراه نیست که بگوییم ماده ۵۳ قانون برنامه پنجم خواسته‌یی است که بسیاری از متخصصان و صاحبنظران نیز با توجه به مطالعات علمی صورت گرفته در کشورهای توسعه یافته ودر حال توسعه برآن صحه گذاشته‌اند. درست است که تعداد دستگاه‌های اجرایی زیرنظر ریاست محترم جمهوری با ایجاد وزارتخانه کاهش می‌یابد اما نباید از چالش‌ها پیش رو نیز با توجه به شرایط فعلی غافل بود وآن را به مسائل حاشیه‌یی نه اصل گره بزنیم.

اگر این مقوله را به شکل روشن‌تری مورد مداقه قرار دهیم پر واضح است که سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و گستره تشکیلاتی آن در سطوح ملی و استانی وجود دارد اما با توجه به نگاه واقع‌بینانه ایرج ندیمی، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس تبدیل سازمان مذکور به وزارتخانه، با توجه به شرایط بودجه‌یی امکان نخواهد داشت.

در ادامه به بخشی از معایب طرح تشکیل وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری که جای تامل دارد، اشاره می‌شود:

الف _ بر اساس ماده (۵۳) قانون برنامه پنجم توسعه، باید تا پایان برنامه توسعه تعداد وزارتخانه‌ها به ۱۷ وزارتخانه تقلیل یابد.

ب - با تکیه بر مطالعه صورت گرفته در سال ۱۳۸۴ از سوی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی وقت، از ۱۷۸ کشور مورد مطالعه ۷۳ درصد آن ۲۰ وزارتخانه و کمتر داشته‌اند که میانگین آن ۱۷/۴ محاسبه شده است، البته این رقم در کشورهای توسعه یافته ۱۷/۱ درصد است و نشان می‌دهد خصوصا در کشورهای مترقی تعداد وزارتخانه‌ها به مرور زمان سیر نزولی داشته است.

ج- تبدیل آن سازمان به وزارتخانه سوای از حمایت‌هایی که از سوی مجلس محترم و کمیسیون‌های تخصی مرتبط، از وزیر و وزارتخانه صورت خواهد گرفت، مداخلات خارج از چارچوب بعضی از نمایندگان را که ممکن است ناشی از تفاوت دیدگاه‌ها و نگرش‌های سیاسی و سلیقه‌یی باشد، متصور می‌سازد.

د- موضوع گردشگری با وظایف سایر دستگاه‌های اجرایی و وزارتخانه‌ها مرتبط بوده و در صورت ضرورت و نیاز به هماهنگی‌های لازم، ریاست جمهور می‌تواند حسب صلاحدید، دستوراتی را به عنوان مقام‌عالی اجرایی کشور به سایر وزارتخانه‌ها صادر کند و حل بعضی مشکلات این حوزه یقینا در تراز هم سطح وزارتخانه‌یی فرمانبری نمی‌شود.

ه- با عنایت به بند ۱۰ سیاست‌های کلی نظام اداری که از سوی مقام معظم رهبری به روسای قوای سه‌گانه، رییس مجمع تشخیص مصلحت نظام و رییس ستاد کل نیروهای مسلح ابلاغ شده است؛ چابک‌سازی، متناسب‌سازی و منطقی ساختن تشکیلات نظام اداری در جهت تحقق اهداف چشم‌انداز. طبیعتا سازگار نیست و در صورت ایجاد وزارتخانه و تغییر منطقی یا غیرمنطقی انتظارات، قطعا ساختار سازمانی آن فربه‌تر خواهد شد.

و- پتانسیل‌های گردشگری و میراث فرهنگی ایران نیز جای تردیدی باقی نمی‌گذارد که نمی‌توان به این سازمان مهم در ساختار قوه مجریه به مانند یک وزارتخانه معمولی نگریست و لاجرم بحث فرابخشی و ضرورت هماهنگی‌های لازم توسط رییس قوه مجریه در این باره ضرورتی دوچندان می‌یابد.

در پایان اینکه به نظر می‌رسد در صورت وجود سازمان مستقل با عنوان معاون ریاست‌جمهوری، شخص رییس‌جمهور می‌تواند به صورت مستقیم پیگیر و ناظر بر امور مرتبط با وظایف خاص دستگاه بوده و بر این روند نظارت کند، لیکن توجیه اصلی ایجاد وزارتخانه که از سوی نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی مورد تاکید قرار گرفته بحث نظارت بر عملکرد دستگاه و رصد نحوه تحقق و اجرای وظایف محوله است که خصوصا در شرایط فعلی مقدور نیست. البته این مساله با جایگاه نظارتی نمایندگان محترم هیچ‌گونه تناقضی نداشته و نمایندگان محترم مردم می‌توانند بر عملکرد تمامی دستگاه‌های اجرایی که از ردیف بودجه عمومی دولتی برخوردارند نظارت داشته باشند علی‌ایحال پیشنهاد می‌شود با توجه به دلایل و معایب مورد اشاره خصوصا بند ۱۰ سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری، قانونگذاران محترم تصمیم‌گیری نهایی در این خصوص را به دولت واگذار تا در صورت لزوم در سیر مراحل قانونی به تصویب نمایندگان محترم برسد.

***کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی**

ادامه از صفحه اول

حق‌الناس کوتاه‌ترین دیوار صندوق‌های بیمه‌یی

باید اذعان کرد که شکل صوری دخالت کارفرمایان و کارگران در هیات امنا، هیات نظارت و هیات مدیره حداقل صندوق تامین اجتماعی وجود داشته است اما آنچه در عمل اتفاق افتاده ومتاسفانه منجر به دادن پاداش‌های غیر متعارف شده است یا به تعبیر این افراد رسیده است یا از کنار آن به راحتی گذشته‌اند و در مواردی نیز وجود دارد که متاسفانه این دیده‌بانان نیز خود از این نعمات برخوردار شده‌اند که مهم‌ترین دلیل این بی‌توجهی و سهل‌انگاری فقدان تشکل‌های صنفی واقعی که هم مقبولیت و هم مشروعیت لازم را در میان جامعه کارگری داشته باشند، است.

۳- بی‌ثباتی در مدیریت و تغییرات پی در پی در ارکان صندوق‌های تابع وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی از جمله بسترسازی‌هایی برای به‌وجود آوردن چنین رخدادهایی از جمله در صندوق تامین اجتماعی به لحاظ احساس مجلس درباره تحقیق و تفحص از عملکرد این صندوق و شرکت سرمایه‌گذاری شستا بوده است. بررسی‌های انجام گرفته در صندوق تامین اجتماعی نشان می‌دهد که حدود ۸ بار مدیرعامل این صندوق در طول مسوولیت دولت‌های نهم و دهم تغییر کرده و حداقل سه بار هیات‌مدیره آن دچار تغییرات جمعی یا فردی شده است همچنین در صندوق بیمه کشاورزان، روستاییان و عشایر گرچه مدیرعامل آن از ثبات برخوردار بوده است اما حدود ۴ بار هیات‌مدیره این صندوق جابه‌جا شده و اکثریت آن بر خلاف قانون ساختار به صورت موظف فعالیتی نداشته‌اند به طوری که این صندوق در خوش‌بینانه‌ترین حالت کمتر از ۶ درصد جامعه هدف خود را بیمه کرده و با صدور یک بخشنامه غیرقانونی که از سوی هیات عمومی دیوان عدالت اداری نیز ابطال شده است حدود پنج میلیون از جامعه روستایی را از حقوق قانونی خود محروم ساخته است.

۴- بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که هیات امنای صندوق‌های بیمه‌یی متشکل از ۹ نفر بوده است که ۶ نفر آنها نمایندگان وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی بودند و با همین نسبت نیز جلسه هیات امنا رسمیت می‌یافته است. متاسفانه عدم تشکیل جلسات منظم هیات امنا منجر به آن شده است که نظارت و کنترل و رسیدگی به حساب‌های این صندوق‌ها به حداقل رسیده به طوری که گفته می‌شود حدود چهار سال است که عملکرد صندوق‌های بازنشستگی کشوری، بیمه روستاییان و عشایر مورد بررسی و ارزیابی عملکرد قرار نگرفته است. هرچند که گفته می‌شود مرجع اخذ تصمیم بعضی از این پاداش‌ها خود این هیات امنا بوده است.

۵- نکته‌یی که در این رخدادهای پیش آمده بایستی مورد توجه قرار گیرد تفکیک قایل شدن بین انبوه کارکنان شریف و زحمتکش صندوق‌های بیمه‌یی به ویژه صندوق تامین اجتماعی که بار مسوولیت سنگین ارائه خدمت به میلیون‌ها نفر از بیمه‌شدگان و خانواده‌های آنها را برعهده دارد، با مسائل پیش آمده درباره پاداش‌های چندده میلیونی یا ریخت و پاش‌های گزارش شده در کمیته تحقیق و تفحص مجلس که تماما متوجه عالی‌ترین سطوح مدیریت صندوق شده است. لذا بایستی ضمن تقدیر و تشکر از این کارکنان صدیق و زحمتکش به آنها اطمینان داد که دولت تدبیر و امید نه در پی آن است که از حقوق و مزایای حقه آنها که به نظر می‌رسد در مقابل خدماتی که انجام می‌دهند بکاهند و نه این سوء تدبیرها را متوجه آ